

Till: EU-Kommissionär Cecilia Malmström

2015-03-18

Exklusivitet och territoriella rättigheter på den digitala inre marknaden: Nödvändiga förutsättningar för svensk film- och tv-produktion

Bästa Cecilia,

Vi skriver till Dig med anledning av Europeiska Kommissionens översyn av upphovsrätten och möjligheterna att avtala om exklusivitet och territoriella rättigheter på den digitala inre marknaden.

Svensk film – finansieringsstrukturer och distributionsmodeller

Det nuvarande upphovsrättsliga systemet är en hörnsten i den digitala ekonomi som genererar 7 miljoner jobb, bidrar med 509 miljarder till EUs BNP och utgör basen för utbudet av mer än 3 600 audiovisuella digitala tjänster i Europa¹. För filmproducenter är en viktig grundpelare i denna ekonomi möjligheten att fritt avtala om i vilka territorier en produktion ska finansieras, produceras och distribueras eller på annat sätt exploateras.

I ett litet land och begränsat språkområde som Sverige har det alltid varit en stor utmaning att finansiera film och dramaserier. En genomsnittlig svensk långfilm kostar ca 20 - 30 miljoner kronor att producera. På grund av de stora ekonomiska investeringar som krävs, så måste finansieringen, den ekonomiska risken i produktionen och distributionen spridas på flera händer. Detta sker genom att distributionsrättigheter för olika plattformar, språk och territorier överläts på aktörer som är specialiserade på marknadsföring och distribution för respektive land eller område.

Filmproducenternas möjlighet att kunna anpassa finansieringsmodell och distribution utifrån den aktuella filmens individuella förutsättningar är en förutsättning för att kunna finansiera svensk film idag. Vikten av att kunna upplåta licenser som är begränsade till olika territorier för finansieringen av film har också påvisats i River Associates studie med titeln ” *Economic Analysis of the Territoriality of the Making Available Right i the EU*”, vilken togs fram på uppdrag av EU-Kommissionen.

Idag går svenska filmer på export och deltar i filmfestivaler runt om i världen. Svenska dramaserier exporteras och finansieras genom exklusiva, territoriellt begränsade visningsrätter. Om möjligheten att avtala om exklusivitet och territoriella rättigheter tas bort eller begränsas, går det omedelbart ut över europeiska distributörernas incitament att marknadsföra och distribuera svensk film. Därmed undergrävs också möjligheterna att finansiera svensk film.

Förutsättningar för en fungerande digital inre marknad:

- **Tydliga immateriella rättigheter.** Den digitala teknologin utvecklas snabbt, men kostnaderna för produktion, marknadsföring och distribution av film är fortsatt höga. Med tanke på den finansiella risk våra medlemsbolag tar är de helt beroende av att de har tydliga förfoganderättigheter till sina verk. En begränsning av avtalsfriheten underminerar möjligheten att finansiera och optimera distributionen av filmerna, vilket ytterst drabbar konsumenterna.

¹ European Audiovisual Observatory (http://www.obs.coe.int/en/-/more-than-3-000-on-demand-services-in-europe?redirect=http%3A%2F%2Fwww.obs.coe.int%2Fen%2Fpress%2Findividual-press-releases%2F2013%3Bjsessionid%3D311FA48888968B01F86CEFA63F51BDD2%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_AboWabb2yPCc%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D2se).

- **Utveckling av nya plattformar och lokal förankring.** Nya distributionsmetoder för online-distribution (streaming, nedladdning, prenumerationstjänster, etc.) utvecklas ständigt. Det återstår dock att se vilka av dessa tjänster konsumenterna på sikt kommer att föredra. Experimentella mindre aktörer, med nationell/lokal förankring har sannolikt större möjligheter att förstå och möta de lokala konsumenternas önskemål och kan erbjuda ett språkligt och kulturellt relevant innehåll. Det är mycket viktigt att Kommissionen inte i detta läge utesluter nya lösningar och affärsmodeller eller favoriserar större aktörer på bekostnad av de mindre. Marknaden själv utvecklar just nu själv lösningar för att möta konsumenternas efterfrågan av specifika onlinetjänster.
- **Nya finansieringsmodeller.** Svenska producenter och distributörer söker idag finansieringsmodeller i vilka de nya distributionskanalerna kan bidra till finansieringen av filmerna. Vi eftersträvar att nya plattformar ska kunna gå in som finansiärer och dela risken med andra mer traditionella distributörer och TV-kanaler. Online-distribution kan inte ses enbart som en potentiell extraintäkt för rättsinnehavare, utan måste också kunna bidra till finansieringen av filmer på ett liknande sätt som redan gäller för försålda rättigheter till bio, DVD och TV. Fungerande modeller för detta har börjat växa fram även om de ännu inte utvecklats fullt ut på marknaden.
- **Fokus på verkliga hinder.** Vi anser inte att det nuvarande upphovsrättsliga systemet ställer upp några hinder för marknadens aktörer att erbjuda innehåll eller tjänster i flera territorier. Det finns dock andra frågor som bör tas upp i diskussionen om utvecklingen av och tillgången till audiovisuella digitala tjänster, bl.a. tillgången till kompatibla hårdvaror, frågor om bredband, skatter och momsfrågor, micro-betalningssystem, piratkopiering m.m.

Risker med ett tvingande alleuropeiska licenssystem

Film&TV-Producenterna anser att införandet av en tvingande alleuropeisk licensering för nätet allvarligt skulle urholka den svenska film- och TV-produktionen, eftersom det med stor sannolikhet skulle leda till en monopolisering av marknaden till fördel för några få globala jättar, på bekostnad av de små och medelstora företag som idag utgör ryggraden i film- och TV-produktion i Europa. En sådan utveckling skulle otvetydigt leda till att den kulturella mångfalden i film- och TV-innehåll på nätet och inte minst gå ut över tillgången på mindre kommersiellt gångbart innehåll, vilket för ett litet språkområde som Sverige skulle vara förödande.

Sammanfattning

Vi vädjar till Dig att verka för ett regelverk som gör det möjligt för den svenska filmindustrin att fortsätta bidra till ökad tillväxt, sysselsättning och kulturell mångfald i Europa. Vi anser att Kommissionen i första hand måste fastställa huruvida det verkligen finns ett behov av förändring av det nuvarande systemet innan lagstiftningsåtgärder vidtas. Så länge brister i den nuvarande ordningen inte kan påvisas, bör inte heller ny lagstiftning begränsa möjligheterna att uppställa territoriella begränsningar och exklusivitetsklausuler. Vi anser också att det ankommer på Kommissionen att visa att föreslagna ändringar också faktiskt leder till ökad sysselsättning och tillväxt.

Film&TV-Producenterna motsätter sig regleringar som skulle innebära begränsningar av ensamrätten och avtalsfriheten. Vi tror starkt på att den bästa vägen framåt för att öka tillgängligheten av online-tjänster för konsumenterna är att låta marknaden utveckla nya modeller för olika typer av produkter och tjänster som efterfrågas av de europeiska konsumenterna och ge direkta incitament för företagande och innovation på denna växande marknad.

Med vänliga hälsningar

Björn Rosengren
Ordförande Film&TV-Producenterna